

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора

Потапчук Тетяни Володимирівни про дисертацію

Павлюк Юлії Миколаївни на тему: «Формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки»

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії PhD зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта, педагогіка

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Дисертаційне дослідження Павлюк Юлії Миколаївни не викликає сумніву щодо актуальності та своєчасності, оскільки стрімкий рух сучасного технологічного прогресу впливає на розвиток рівня освіти. Студенти закладів вищої освіти в процесі музично-інструментальної підготовки мають можливість за рахунок впровадження нових інструментів, програмного забезпечення та методик (виконавських, педагогічних) формувати та вдосконалювати технологічно-корекційну компетентність.

У роботі з'ясовано, що освіта спрямована на врахування потреб різних груп студентів, зважаючи на тих, хто потребує корекції виконавського апарату або технічних навичок, зокрема психологічної підтримки в процесі навчання. Формування технологічно-корекційної компетентності у контексті глобальних тенденцій у вищій освіті робить акцент на практичних навичках, розвитку «soft skills» (взаємодія людини із соціумом) та застосування міждисциплінарного підходу в процесі навчання.

Дослідження Павлюк Юлії Миколаївни набуває ще більшої актуальності у контексті його виконання відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри теорії музики та естрадного мистецтва факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова та складає частину наукового напрямку «Удосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти». Тема

роботи затверджена вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 30.09.2021 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У дисертаційній роботі запропоновано нове вирішення проблеми формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої освіти в процесі музично-інструментальної підготовки. У змісті дисертації проаналізовано та диференційовано поняття «компетентність», «технологія», «корекція», уточнено поняття «технологічна компетентність» і «корекційна компетентність», здійснено визначення поняття «технологічно-корекційна компетентність».

У дослідженні авторкою розроблено компонентну структуру технологічно-корекційної компетентності студентів. Визначено особливості формування технологічно-корекційної компетентності студентів, які залежать від їхнього типу нервової системи, їх витривалості, здатності до синтезу інформації та перенесення її на практичну діяльність, форм самостійної роботи тощо.

Нові факти, що одержано здобувачем.

Дисертанткою уперше здійснено цілісне дослідження формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки; на основі аналізу філософської, мистецтвознавчої та психолого-педагогічної літератури, дано власне визначення поняття «технологічно-корекційна компетентність» в мистецькій педагогіці (для студентів закладів вищої педагогічної освіти); розроблено структуру технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти, яка включає потребово-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, емоційно-креативний, ціннісно-аналітичний компоненти; на основі системно-цілісного, інтегративного, мистецько-персоналізованого та діяльнісного наукових підходів обґрунтовано педагогічні умови: наявність відповідного навчально-методичного забезпечення для формування виконавської майстерності; створення обладнаного простору в якому можна проводити корекційні вправи, техніки чи методики; систематичність практичних занять, вміння зосередитись та тривалий час працювати над завданням; створено методику формування технологічно-

корекційної компетентності з використанням синтезу технік Александера, ментальних тренувань, техніки Координації К. Таттл; визначено ефективність розробленої методики щодо її впливу на технологічно-корекційну компетентність студентів в процесі музично-інструментальної підготовки.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання.

Вважаємо, що обґрунтована та експериментально перевірена методика формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої освіти в процесі музично-інструментальної підготовки може бути впровадженою в освітній процес факультетів мистецтв під час вивчення дисциплін «Основний музичний інструмент», «Методика музичної освіти», «Науковий семінар», «Сучасні техніки арт-терапії», на заняттях із виробничої практики та ін.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, проведеного дисертанткою. Основні теоретичні висновки та положення дисертаційного дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях, вебінарах, майстер-класах різних рівнів.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Цілком виправданою є структура дисертації, що засвідчує виважений підхід Павлюк Ю. М. до порушеної проблеми. Робота складається з анотацій двома мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу, 12 додатків. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 230 сторінок, із них основного тексту - 165 сторінки. Робота містить 20 таблиць та 27 рисунків.

У вступі переконливо доведено актуальність теми дослідження, розкрито ступень її розробки, чітко визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; представлено джерельну базу, наведено відомості про апробацію результатів, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі *«Теоретичні основи формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти»* аналіз філософських вчень, психолого-педагогічної літератури та мистецтвознавчих наукових праць дозволив дисертантці встановити, що поняття «компетентність» означає вміння виконувати роботу добре, незважаючи на будь які обставини. Сукупність ресурсів, характеристик, рис, знань умінь та навичок студента допомагають йому приймати необхідні рішення для покращення виконавської майстерності студента.

Для уточнення поняття «технологічно-корекційна компетентність студента» Павлюк Юлія дослідила дефініції «технологія» (досягнення вищого рівня виконавської майстерності та виразності у грі на скрипці), «корекція» (вправи або методика, яка використовується в музичній практиці для покращення технічних навичок студента-скрипаля), «технологічна компетентність» (освоєння теоретичних знань та вміння застосувати їх до практичної діяльності) та «корекційна компетентність» (здатність студента усвідомити власні упущення за попередній період навчання та виправлення їх за допомогою професійних знань педагога).

На основі аналізу дефініцій запропоновано авторкою власне визначення поняття «технологічно-корекційна компетентність студента» — це динамічна, інтегративна професійно-особистісна якість, що включає сукупність ресурсів студента, комплексне застосування яких сприятиме усвідомленню студентами своїх упущень та усуненню недоліків з метою покращення власної майстерності у процесі музичного виконавства.

Вважаємо переконливим те, що дисертанткою для дослідження постало формування технологічно-корекційної компетентності студентів в умовах змішаного навчання, оскільки навчальний процес зіткнувся із проблемами пандемії Covid – 19 та умовами війни в Україні.

Тому процес формування технологічно-корекційної компетентності студентів, як зазначає Павлюк Ю. М., є складним і залежить від багатьох факторів, а саме: типу нервової системи студента, його витривалості, синтезу інформації та практичної діяльності, типу занять (сольна практика або ансамбль чи оркестр) та ін. Визначено,

що кожен студент володіє різними здатностями і має свій індивідуальний ігровий апарат, тому в кожного рівень технологічно-корекційної компетентності буде різним. З'ясовано, що особливістю формування технологічно-корекційної компетентності студентів в процесі музично-інструментальної підготовки є поєднання технічної майстерності, музичної чутливості, емоційної виразності та пильної праці над собою.

У другому розділі *«Методичні засади формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти»* на основі наукової літератури авторкою обрано наступні наукові підходи - це: системно-цілісний (дозволяє чітко вибудувати план професійного зростання студента, окреслити основні етапи, спрогнозувати основні труднощі, які можуть виникнути на шляху до поставленої мети.), інтегративний (дозволяє студентам закладів вищої освіти проводити паралелі між музичними та теоретичними дисциплінами, вміння аналізувати та виокремлювати потрібну інформацію, формує світогляд музикантів та вміння в подальшому ефективно працювати з матеріалами), мистецько-персоналізований (дозволяє передбачати та коригувати комплекс індивідуальних музичних навичок скрипаля, від яких залежить успішність становлення виконавського стилю.), діяльнісний (розвиток інтелекту, формується здатність до самонавчання та самоорганізації.).

Привертають увагу педагогічні умови: наявність відповідного навчально-методичного забезпечення для формування виконавської майстерності; створення обладнаного простору в якому можна проводити корекційні вправи, техніки чи методики. Створення комфортної психологічної атмосфери; педагогічне стимулювання сформованості в студентів здатності до тривалих систематичних занять.

Провідним елементом при виборі педагогічних умов авторкою було визначено застосування технік: Александера, ментальних тренувань, «Координації» тощо.

Першою педагогічною умовою визначено наявність відповідного навчально-методичного забезпечення для формування виконавської майстерності. Формування технологічно-корекційної компетентності у студентів вимагає комплексного

підходу, який включає в себе як теоретичні знання, так і практичний досвід. Цей процес може бути підтриманий вивченням відповідної літератури та методичних матеріалів. Ця педагогічна умова забезпечує збір та адаптацію потрібної інформації до потреб кожного студента.

Варто відмітити, що другою педагогічною умовою є створення обладнаного простору в якому можна проводити корекційні вправи, техніки чи методики, створення комфортної психологічної атмосфери, що є однією з ключових аспектів успішного навчання. Створення комфортної психологічної атмосфери, як стверджує авторка, допоможе студентам відчувати себе впевнено та відкрито для експериментів і вдосконалення технологічно-корекційної компетентності.

Звернути увагу слід також і на третю педагогічну умову - педагогічне стимулювання сформованості у студентів здатності до тривалих систематичних занять, що відповідає за такі критичні навички як; планування часу, розподілення завдань, підвищення концентрації та уваги, визначення цілей для забезпечення регулярності в заняттях.

У *третьому розділі* була проведена дослідно-експериментальна робота, яка передбачала виявлення реального стану студентів технологічно-корекційної компетентності, а також виявленні можливості розроблених методів навчання, спрямовані на вдосконалення виконавських навичок студентів та перевірку їх ефективності.

Авторкою розроблено критерії та показники технологічно-корекційної компетентності студентів на діагностувальному та експериментальному етапах, визначено рівні їх сформованості; експериментально перевірено ефективність запропонованої методичної моделі формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої освіти в процесі музично-інструментальної підготовки.

Привертає увагу те, що результатом реалізації запропонованої методики стало зменшення частки студентів із низьким рівнем сформованості технологічно-корекційної компетентності на 13,2 %. Показники студентів із середнім рівнем сформованості технологічно-корекційної компетентності становили 3,7 % з

перевагою експериментальної групи. Кількість студентів з високим рівнем сформованості експериментальної групи переважала контрольну групу на 9,6 %.

Як стверджує дисертантка, статистична обробка експериментальних даних засвідчила ефективність проведеної роботи та практичну доцільність і своєчасність розробки експериментальної методики.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту.

Робота Павлюк Ю. М. на тему: «Формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки» є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачкою особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку.

Дисертація характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених досліджень та свідчать про особистий внесок в педагогічну науку та відповідає 014 Середня освіта (музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта, педагогіка.

Повнота викладення результатів дисертації в публікаціях.

Вірогідність одержаних здобувачкою наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони є цілком адекватними щодо конкретних завдань дослідження, досягнутих завдяки використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовній джерельній базі. Основні положення і висновки дисертації відображено у 6 наукових працях, з них 4 статті у вітчизняних фахових виданнях, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 1 праця – апробаційного характеру.

Оцінка мови та стилю дисертації.

Структура дисертації відповідає алгоритму проведеного авторкою дослідження. Зміст дисертаційної роботи викладено українською мовою в логічній послідовності та доступно для сприйняття, адекватно використано наукові терміни.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Однак, попри відзначений позитив, вважаємо за необхідне висловити деякі міркування, що виникли в процесі рецензування і потребують уточнень і пояснень:

1. У вступі дисертації авторкою не прописано суперечності, які б підтвердили актуальність та посилили необхідність і доцільність формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки.

2. У другому розділі знаходимо інформацію про *мистецько-персоналізований підхід*, що полягає у формуванні виконавської особистості скрипаля, його індивідуального стилю, та виховання художньо-естетичних смаків. Доцільно було б ширше розкрити сутність та зміст даного підходу.

3. Розроблена Вами методика формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої освіти в процесі музично-інструментальної підготовки охопила три основні етапи. Виграшною була б детально подана інформація про третій етап методики, а саме – трансформаційний етап.

4. Однією із методик формування технологічно-корекційної компетентності у студентів закладів вищої освіти в процесі музично-інструментальної підготовки обрано «Техніку Александера». Варто було б у додатках дисертації представити ширше ці та інші матеріали експериментального дослідження.

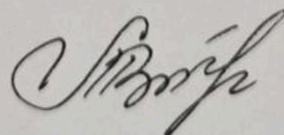
5. Як видно з дисертації Павлюк Ю. М., матеріали упроваджуються в освітній процес факультетів мистецтв під час вивчення дисциплін «Основний музичний інструмент», «Методика музичної освіти», «Науковий семінар», «Сучасні техніки арт-терапії», на заняттях із виробничої практики та ін. Однак, практичне значення виконаного дослідження значно посилиться, якщо здобувачка до впроваджені методики формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки розробить навчально-методичні матеріали.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та суттєво не впливають на якість виконання дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційна робота Павлюк Юлії Миколаївни на тему «Формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки» є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису. За своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням дисертація відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затвердженого Постановою КМУ № 44 від 12.01.2022), а її авторка Павлюк Юлія Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта, педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Тетяна ПОТАПЧУК

